



**Aleksandr Gelman Ławeczka (Скамейка/Skamiejka)**

**Tłumaczenie:** Jerzy Koenig

**Reżyseria / scenografia:** Ingmar Villqist

**Opracowanie muzyczne:** Rafał Kowalczyk

**Światła:** Marek Oleniacz

**Asystent scenografa:** Agata Stańczyk-Strączek

**Asystent reżysera / inspicjent / sufler:** Joanna Jaworska

**Występują:** ONA: Magdalena Walach / Karolina Chapko; ON: Sławomir Maciejewski (gościnnie) / Marcel Wiercichowski

**Premiera:** 18 października 2013, Scena na Sarego 7 i 20 października 2013, Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach. Oddział Muzeum Narodowego w Krakowie

On – Jura, Kola, Alosza lub Fiedia (zależy od sytuacji), monter konstrukcji stalowych w wiecznej delegacji lub zaopatrzeniowiec wirtuoz (przynajmniej tak się przedstawia), względnie kierowca autobusu podmiejskiego; rozwodnik i erotoman ze skłonnością do alkoholu, który wkłada całą duszę w każdy romans – nawet dwugodzinny.

Ona – Wiera, kontrolerka jakości w fabryce trykotaży, rozwodnica z synem i pamięcią fotograficzną, nieuleczalna romantyczka oraz – jak sama twierdzi – nienormalna idiotka, oddająca obcym klucze do mieszkania.

Pewnego popołudnia spotykają się w parku... a w interpretacji Ingmara Vilqista: w muzeum.

Zalecamy poznanie obydwu par: każda z nich opowiada własną historię.

Od polskiej prapremiery w Teatrze Powszechnym w 1986 szuka wystawiana była na naszych scenach 24 razy, a premierowa inscenizacja Macieja Wojtyszki z Joanną Żółkowską i Januszem Gajosem została zarejestrowana dla Teatru Telewizji. W 2004 Maciej Żak zaadaptował „Ławeczkę” na duży ekran, zmieniając realia i charakterystykę postaci.

**Aleksandr Izaakowicz Gelman**, rosyjski pisarz, dziennikarz, dramaturg i scenarzysta filmowy, a także zaangażowany działacz społeczny i polityk, urodził się w 1933 w Dondiuszanach (obecnie Mołdawia). Rodzice, Izaak Dawidowicz i Mania Szajewna, nadali pierworodnemu imię Szunia. Rodzinne strony autora przechodziły z rąk do rąk: początkowo Bessarabia należała do Rumunii, potem do ZSRR, a w 1941 znalazła się pod okupacją hitlerowską. Gelmanowie zostali deportowani do getta na terenie formalnie rumuńskiej Transnistrii, gdzie zmarła matka pisarza; on sam wraz z ojcem przeżyli jako jedyni z całej rodziny marsz śmierci – zginęli wtedy m.in. jego babka i młodszy brat.

W okresie powojennym równocześnie uczył się i pracował w rozmaitych miastach i rozmaitych zakładach, m.in. w fabryce trykotaży, jak bohaterka Ławeczki; ukończył także lwowską akademię marynarki wojennej i odbył służbę w Sewastopolu i na Kamczatce, studiował też wieczorowo na uniwersytecie w Kiszyniowie. W 1966 zamieszkał w Leningradzie, gdzie pisał do lokalnych gazet. W latach 1970-1976 był członkiem związku zawodowego dramaturgów. W 1978 roku przeprowadził się do Moskwy i rozpoczął współpracę ze słynną sceną MChAT.

Z uwagi na tematykę wczesnych sztuk przypisywano autora do niedawna jeszcze do nurtu „neoprodukcyjnego”, debiutował jednak w 1974 Protokołem pewnego zebrania partyjnego. Za scenerię dramatów obierał sobie place wielkich budów socjalizmu, duże zakłady przemysłowe, dyrektorskie gabinety i terenowe komitety partyjne. Twierdził, że interesują go przede wszystkim konflikty na styku „ekonomiki (nie ekonomii) i moralności, ekonomiki i sumienia”. W 1983 zmienił optykę w kameralnej sztuce Ławeczka, nawiązując zarazem do najlepszych tradycji rosyjskiego teatru, z Czechowem i Gogolem na czele.

**„Głównym źródłem inspiracji i prawdziwej fascynacji jest i będzie dla mnie człowiek, jego zagubienie, marzenia, strach, potrzeba szczęścia, samotność, którą tak desperacko każdy z nas chce zrozumieć, potrzeba bliskości drugiego, równie samotnego człowieka”** – mówi **Ingmar Villqist** (Jarosław Świerszcz), absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, historyk sztuki, dramatopisarz, scenarzysta, reżyser teatralny i filmowy, nauczyciel akademicki, z urodzenia chorzowianin.

W latach 1989-94 pełnił funkcję dyrektora artystycznego Galerii Sztuki Współczesnej BWA w Katowicach. Później był wicedyrektorem Narodowej Galerii Sztuki Zachęta (Warszawa), będąc wówczas jednocześnie wykładowcą na krakowskiej, a potem warszawskiej ASP. Obecnie prowadzi zajęcia na Wydziale Radia i Telewizji (Wydział Reżyserii i Operatorski) Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

W latach 2001-6 jako reżyser był na stałe związany etatem z Teatrem Wybrzeże w Gdańsku. Od 2008 do 2010 pełnił funkcję dyrektora naczelnego i artystycznego Teatru Miejskiego w Gdyni. Obecnie pracuje na Śląsku.

Czterokrotnie nominowany do Paszportu „Polityki”, otrzymał Nagrodę Prezydenta Chorzowa w dziedzinie kultury, a w 2005 uhonorowano Villqista statuetką Orła Śląskiego za „niepodważalną wartość oraz wkład do kultury narodowej”. W 2010 na X Międzynarodowym Festiwalu Filmowym ERA NOWE HORYZONTY oraz w 2011 na 7th Annual New York Polish Film Festival otrzymał (wspólnie z Adamem Sikorą) nagrody za debiut reżyserski „Ewa”. W 2011 zdobył nagrodę Don Kichota za debiut reżyserski w Teatrze Polskiego Radia za słuchowisko „Oddychaj ze mną”.

W 2012 roku w rankingu krytyków w miesięczniku „Teatr” – „Najlepszy, najlepsza, najlepsi w sezonie 2011/2012” w kategorii „Najlepsza adaptacja teatralna (opracowanie tekstu)” znalazła się adaptacja sceniczna scenariusza filmowego Villqista „Miłość w Koenigshutte” wystawionego w marcu 2012 przez autora w Teatrze Polskim w Bielsku-

Białej. Spektakl, opowiadający o białych plamach w powojennej historii Śląska, wywołał spore kontrowersje nie tylko w środowisku teatralnym.

Villqist jest autorem 20 dramatów i powieści „Archipelag Wysp Pingwinich” (Wydawnictwo SIC!). Jego sztuki były w Polsce wystawiane między innymi w teatrach: Rozmaitości, Studio, Powszechnym, Starej Prochowni (Warszawa); Narodowym Starym Teatrze i Teatrze im. J. Słowackiego; Polskim w Poznaniu, Nowym w Łodzi, Wybrzeże w Gdańsku, Polskim w Bielsku Białej oraz Kriket w Chorzowie.

Dramaty Ingmara Villqista, tłumaczone na: niemiecki, angielski, francuski, włoski, szwedzki, słowacki, bułgarski, węgierski, chorwacki, ukraiński, litewski, rosyjski, hiszpański, estoński, portugalski i kataloński, były wystawiane w kilkudziesięciu miastach niemalże całej Europy oraz w Stanach Zjednoczonych. Po utwory polskiego dramaturga sięgały m.in. sceny w: Londynie (Brit-Pol Theatre i Theatre With Accent), w Marburgu (Theater Gegen Stand), w Belgradzie (Bltef Teater), w Koszycach (Štátne divadlo), w Düsseldorfie (Schauspielhaus), w Essen (Kathakomben Theater), w Luksemburgu (Grand Theatre), w Sarajewie (Kamerni Teater), w Pradze (Divadlo v Celedne), w Wiesbaden (Staarstheatre), w Wilnie (Teatr Narodowy), Smoleńsku (Teatr Dramatyczny) i w St Louis (Upstream Theater).

Na Scenie na Sarego 7 wyreżyserował w 2011 własną sztukę „Noc Helvera” z Anną Rokitą i Michałem Kościukiem; w tej samej obsadzie przygotował dwa lata później jej adaptację dla Programu 1 Polskiego Radia, która przyniosła naszym aktorom nagrodę Arachne za debiut radiowy.